

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ ЗЛОЧИНЦЯ, ЩО ВЧИНЯЄ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Анотація. У статті надана кримінологічна характеристика особи злочинця, що вчиняє кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель. Звернута увага, що такий вид правопорушень слід розглядати як дії, що становлять загрозу для суспільства, оскільки вони передбачають нецільове використання державних коштів під час проведення публічних закупівель. Такі дії можуть проявлятися у вигляді шахрайства, привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, корупційних дій у сфері службової діяльності та інших правопорушень. Характеристика злочинця має велике значення, оскільки особистісні риси індивіда впливають не лише на вибір злочинної діяльності, а й на способи вчинення кримінальних правопорушень, а також на час, місце і обставини їх вчинення. Крім того, особливості особи, яка вчиняє кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель, необхідно враховувати під час виявлення та припинення злочинної діяльності. Відтак, уся запобіжна діяльність зосереджена на особі злочинця.

Поведінка є важливим показником рівня соціалізації особистості, оскільки вона демонструє, наскільки дії людини відповідають звичаям, традиціям, релігійним нормам, моральним принципам, а також правовим нормам, які діють у певному соціальному середовищі в конкретний період часу. Встановлено, що одними із головних характеристик особи-злочинця є особистісні характеристики, а саме мотив та мети кримінальних правопорушень. Основною метою кримінальних правопорушень у цій сфері є незаконне збагачення, яке можуть здійснювати як представники замовника, так і учасники закупівельного процесу. Мотив у цьому випадку виступає як певний імпульс, спонукання та усвідомлення цілей, які переслідують злочинець, що є чіткою волевою та емоційною орієнтацією особи на досягнення бажаного результату, який виникає під час підготовки та вчинення кримінального правопорушення, і визначає мету, з якою це правопорушення вчиняється.

Ключові слова: особа злочинця, публічні закупівлі, кримінальне правопорушення, кримінологічна характеристика, мотив, мета, вина.

Постановка проблеми. Дослідження особи злочинця є важливим для розуміння всієї злочинності, її окремих видів та виявлення причинно-наслідкових зв'язків, що є необхідним для ефективного запобігання кримінальним правопорушенням у бюджетній сфері. Аналіз осіб, які вчиняють правопорушення, пов'язані з бюджетними коштами, у сфері публічних закупівель, передбачає, насамперед, вивчення кримінологічних характеристик особи-злочинця, що є важливими для оцінки ситуації з такими кримінальними правопорушеннями. Така характеристика також включає узагальнення внутрішніх, соці-

ально зумовлених причин вчинення правопорушень та виявлення закономірностей, які можуть характеризувати економічну злочинність в цілому.

Характеристика злочинця має велике значення, оскільки особистісні риси індивіда впливають не лише на вибір злочинної діяльності, а й на методи вчинення кримінальних правопорушень, а також на час, місце і обставини їх вчинення. Крім того, особливості особи, яка вчиняє кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель, необхідно враховувати під час виявлення та припинення злочинної діяльності. Відтак, уся запобіжна діяльність зосереджена на особі злочинця.

Стан дослідження. Окремі аспекти кримінологічної характеристики особи злочинця, що вчиняє кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель досліджували такі вчені, як: Н. О. Антонюк, В. І. Василичук, А. А. Вознюк, О. Г. Кальман, А. М. Меденцев, Д. Ю. Нікітін, Ю. Овrameць, М. В. Одуха, О. В. Тихонова, А. М. Чередарчук, С. С. Чернявський, О. Ю. Шиян та інші. Однак, особа злочинця, як і інші питання у сфері публічних закупівель, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням, в літературі до теперішнього часу в цілому розглядалися фрагментарно.

Виклад основного матеріалу. Кримінальні правопорушення в сфері публічних закупівель слід розглядати як дії, що становлять загрозу для суспільства, оскільки вони передбачають нецільове використання державних (бюджетних) коштів під час проведення закупівель. Такі дії можуть проявлятися через шахрайство, зловживання службовим становищем, корупційні дії та інші правопорушення, визначені КК України [2]. Зазвичай вони пов'язані з особою, яка виступає «замовником» публічних закупівель відповідно до законодавства. Важливо зазначити, що нераціональне та неефективне використання бюджетних коштів, а також невиконання державою своїх бюджетних зобов'язань, загострюють соціальні проблеми. Це призводить до збільшення розриву між більшістю населення, яке змушене виживати, і тими, хто швидко збагачується, незаконно привласнюючи бюджетні ресурси. Безкарність чиновників, які займаються розкраданням бюджетних коштів, підриває довіру до правосуддя, формуючи в суспільній свідомості відчуття беззахисності громадян як перед злочинністю, так і перед владою [1, с. 126–127]. Головною метою кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель є незаконне збагачення, яке може здійснюватися як особами, що представляють замовника, так і учасниками процесу закупівель. При цьому мотив виступає як певний імпульс, спонукання та усвідомлення мети, яку переслідують злочинець. Це чітка волева та емоційна орієнтація особи на досягнення бажаного результату, що виникає під час підго-

товки та вчинення кримінального правопорушення, і визначає ціль, з якою це правопорушення вчиняється.

Кримінологічні дослідження особи злочинця мають своєю метою, з одного боку, визначити ступінь суспільної небезпеки вчинених ним дій, індивідуалізувати відповідальність злочинця, визначити шляхи його перевиховання або оцінити ефективність відбутого ним покарання, з іншого – з'ясувати справжні причини та умови, що сприяють вчиненню злочинів, запланувати і провести профілактичні заходи щодо їх усунення. При цьому, під час встановлення обставин, що стосуються вини злочинця, важливо враховувати, що усвідомлення незаконності його дій може бути підтверджене шляхом аналізу об'єктивних обставин вчинення правопорушення. Зокрема, порушення особою чинного законодавства щодо публічних закупівель, а також внутрішніх нормативно-правових актів замовника, які регламентують певні інструкції або правила. Що стосується службових осіб підприємств постачальника, то їх вина може бути визначена сутністю необхідної технічної бази та професійного складу підприємства, відсутністю дозвільних документів на зайняття певними видами діяльності тощо [3, с. 193].

Зміст вини в кожному конкретному випадку визначається поєднанням свідомості, волі та їх взаємозв'язком. Коли особа вчиняє кримінальне правопорушення, її свідомість охоплює фактичні обставини, що характеризують об'єкт правопорушення, ознаки предмета, спеціального суб'єкта, а також об'єктивну сторону – характер вчинюваних дій (або бездіяльності) та суспільно небезпечні наслідки. Вольовий аспект змісту вини передбачає свідоме спрямування розумових і фізичних зусиль на досягнення певної мети або на утримання від активних дій. Вольовими характеристиками умисного психічного ставлення особи є прагнення до настання конкретних суспільно небезпечних наслідків своїх дій чи бездіяльності (прямий умисел), або усвідомлене їх допущення (непрямий умисел) [4, с. 73–74].

Незважаючи на це, особи, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель, часто керуються принципом, що «красти у держави не є соромно, не є гріхом і не викликає осуду, а іноді навіть вважається почесним». Внаслідок цього бюджетні правопорушення сприймаються ними як психологічно виправдані дії, які свідомо обґрунтовуються і не засуджуються ані самими злочинцями, ані суспільством. Отже, у кримінальних правопорушеннях, пов'язаних із публічними закупівлями, держава, в першу чергу, виступає жертвою, оскільки не отримує очікуваного результату від виділених бюджетних коштів. Це призводить до втрати репутації держави та її інституцій, а також до зростання недовіри населення до органів влади.

Поняття вини у кримінальному провадженні охоплює не лише її наявність як теоретичну основу, а й визнання та доведення у судовому порядку. Як зазначається, «ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні кримінального правопорушення і має бути виправданим, якщо сторона обвинувачення не доведе винуватість особи поза розумним сумнівом». Кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель мають свою специфіку, що впливає на особливості та труднощі визначення вини суб'єктів таких кримінальних правопорушень. Тому все частіше порушники тендерного законодавства намагаються уникнути відповідальності, перекладаючи свою провину на інших, підпорядкованих або вищестоящих службових осіб. Вони можуть давати свідчення проти інших осіб,

оскільки мають право на захист, не несучи відповідальності за неправдиві свідчення [5, с. 196–197].

Крім того, все частіше виникає ситуація, коли особа не заперечує факти порушення законодавства у сфері публічних закупівель, але стверджує, що не усвідомлювала протиправний характер своїх дій. Проте таке твердження не може бути виправданням для особи, яка підозрюється у скоєнні кримінального правопорушення в цій сфері, оскільки відповідно до ст. 68 Конституції України «незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності». Доказування такої вини, як і в більшості випадків бюджетних правопорушень, вимагає значних зусиль. Для підтвердження умисної форми вини доцільно застосовувати негласні слідчі (розшукові) дії, а також результати оперативно-розшукової діяльності. Крім того, можуть бути використані адміністративні протоколи, накази про покарання, акти перевірок контролюючих органів тощо, складання яких було пов'язане з виконанням службовою особою обов'язків, пов'язаних із проведенням публічних закупівель [6, с. 104–105].

Основною рисою мотиву та мети кримінальних правопорушень є те, що їх необхідно встановлювати лише в тих випадках, коли це прямо вказано в законі або коли вони чітко впливають із суті кримінального правопорушення. Проблема мотивації злочинної поведінки традиційно вважається однією з ключових у кримінально-правових науках. Щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями, їх мотив має значну завуальованість. Така ситуація створює численні труднощі у визначенні внутрішніх мотивів злочинної поведінки та кваліфікації кримінальних правопорушень. Коли йдеться про мотиви кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель, зазвичай асоціюємо користь з такими категоріями, як пристрасть, прагнення до наживи, особиста вигода, жадібність тощо.

Мотив є внутрішнім чинником, що спонукає до вчинення кримінального правопорушення, його причиною та стимулом. Він слугує основою для суспільно небезпечного вчинку [7, с. 171–172]. Вивчаючи мотив, можна зрозуміти суть і значення кримінального правопорушення, зокрема тих, що відбуваються в сфері публічних закупівель. На нашу думку, основними мотивами злочинної діяльності в цій сфері є соціальний статус особи. Аналізуючи статистичні дані, можна дійти до висновку, що більшість осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель, не живуть на чесно зароблені кошти (91,0%). Аналізуючи їхні витрати, можна помітити, що вони значно перевищують задекларовані доходи (88,0%). При цьому їхня поведінка не відрізняється від поведінки законослужняних громадян; навпаки, вони пропагують чесний спосіб життя і вимагають від своїх підлеглих високих моральних і ділових якостей, а також здебільшого мають позитивну характеристику (84%).

З огляду на це, мотив допомагає зрозуміти, чому особа вчиняє кримінальне правопорушення, тоді як мета вказує на результати, яких вона прагне досягти через свою суспільно небезпечну діяльність. Таким чином, можна стверджувати, що, по-перше, про мотиви та мету кримінального правопорушення можна говорити лише в контексті умисних правопорушень, до яких відносяться кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель. По-друге, суб'єктивна сторона охоплює не всі мотиви та мету, а лише ті, що визначають суспільну небезпечність, антисоціальну спрямованість дій, а також впливають на ступінь їх тяжкості або на рівень суспільної небезпечності

особи, яка вчинила кримінальне правопорушення. Підсумовуючи, можна зазначити, що мотив і мета кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель є тісно пов'язаними поняттями, оскільки обидва спрямовані на досягнення спільного результату – незаконне збагачення, незалежно від того, чи є особа замовником, чи учасником процесу закупівель [8, с. 132–133].

Характеристика злочинця має велике значення, оскільки особистісні риси індивіда впливають не лише на вибір злочинної діяльності, а й на методи вчинення кримінальних правопорушень, а також на час, місце і обставини їх вчинення. Крім того, особливості особи, яка вчиняє кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель, необхідно враховувати під час виявлення та припинення кримінальних правопорушень. Уся запобіжна діяльність зосереджена на особі злочинця, оскільки вона має на меті отримання доказової інформації. Як вірно підкреслив В. В. Лисенко в контексті дослідження особи злочинця, який ухиляється від сплати податків, інформація про злочинця є важливим елементом для організації та планування профілактики кримінальних правопорушень, вибору подальшої тактики проведення окремих процесуальних дій. Це також допомагає прогнозувати поведінку злочинця [9, с. 182–183].

Аналіз досліджень щодо запобігання кримінальним правопорушенням, показує, що кримінологія систематизує, аналізує та вивчає інформацію про осіб, які скоюють кримінальні правопорушення в бюджетній сфері, а також їхні характеристики. У криміналістиці та оперативно-розшуковій діяльності особа злочинця розглядається з двох перспектив: як елемент, що характеризує кримінальне правопорушення, і як об'єкт тактичного впливу під час виявлення та розслідування кримінальних правопорушень. Саме кримінологія та віктимологія досліджують особистість злочинця і жертви, а також взаємозв'язки між ними.

Відповідно до цього, А. М. Меденцев вказує, що суб'єктом кримінального правопорушення, яке визначене ст. 210 КК України, є службова особа, наділена повноваженнями щодо управління та використання бюджетних коштів, а також має право здійснювати бюджетні видатки або надавати кредити з бюджету. До таких осіб можуть належати, зокрема, розпорядники бюджетних коштів нижчих рівнів, головні розпорядники бюджетних коштів, а також службові особи, які отримують бюджетні кошти [10, с. 136–137]. О. Г. Кальман акцентує увагу на тому, що суб'єктами цих кримінальних правопорушень є керівники та головні бухгалтери бюджетних установ, які здійснюють витрати бюджету та беруть на себе бюджетні зобов'язання; а також службові особи, які є одержувачами бюджетних коштів – громадських чи інших організацій, суб'єктів господарювання, що не мають статусу бюджетної установи, але уповноважені розпорядниками бюджетних коштів для виконання відповідних функцій [11, с. 231–232].

А. М. Чередарчук, виділяє дві основні категорії осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення в бюджетній сфері. Перша категорія складається з осіб, що беруть участь у розподілі, формуванні та використанні бюджетних коштів. Друга категорія охоплює осіб, які посягають на бюджетні кошти, а також на будь-яке комунальне і державне майно, використовуючи певні господарські механізми. Цей поділ є досить цікавим для визначення характеристик кримінальних правопорушень, пов'язаних з нецільовим використанням бюджетних коштів у співучасті. Перша група складається з осіб, які є службовими особами, наділеними державою правом використовувати бюджетні

кошти відповідно до їх цільового призначення. Друга група, в свою чергу, включає осіб, які не мають необхідних повноважень для використання бюджетних коштів, але є співучасниками неправомірних дій суб'єктів першої групи [6, с. 163–164].

Аналіз матеріалів кримінальних проваджень, пов'язаних із нецільовим використанням бюджетних коштів, свідчить про те, що більшість таких кримінальних правопорушень вчиняють чоловіки, хоча жінки також становлять значну частину правопорушників (приблизно 43,5%). Усі ці особи є громадянами України, з яких 81,7% – українці, а 18,3% – іноземці. Близько 94,2% правопорушників мають вищу освіту, тоді як лише 5,8% – професійно-технічну або середньо-спеціальну. Щодо сімейного стану, 74,5% осіб перебувають у шлюбі. 82,9% з них не мали судимостей, а у 17,1% судимість була знята або погашена. Більшість правопорушників отримали відповідну фахову освіту та вже мають певний матеріальний і службовий статус. Згідно зі статистичними даними, віковий розподіл осіб, які вчиняють такі кримінальні правопорушення, виглядає наступним чином: 13,7% – у віці 29–39 років; 39,1% – 40–54 роки; 33,9% – 55–59 років; 10,2% – 60 років і старше.

Суб'єкти кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель мають такі характеристики: по-перше, вони добре обізнані з законодавством, що регулює бюджетні відносини, і намагаються узгодити свої злочинні наміри з принципами економічного лібералізму; по-друге, у них спостерігається тенденція до поєднання легальних і нелегальних методів управління під час виконання службових обов'язків; по-третє, вони мають чітку мету збагачення та здобуття влади будь-якими засобами; по-четверте, їхні матеріальні стандарти є підвищеними; по-п'яте, вони демонструють зовнішню респектабельність і доброчесність, що створює позитивне враження і формально свідчить про їхню законослухняність, а також вказує на високий статус і приналежність до елітного соціального прошарку; нарешті, у них виявляються гіпертрофовані особистісні якості, такі як енергійність, значна зарозумілість і самовпевненість, при цьому сумніви у досягнутому у них або відсутні, або незначні [12, с. 163–164].

У соціально-демографічній структурі осіб, які вчинили кримінальні правопорушення в сфері публічних закупівель, переважають чоловіки (76%), тоді як жінки становлять 24% випадків. Це можна пояснити тим, що чоловіки зазвичай займають керівні посади в обласних та районних адміністраціях, а також є керівниками державних підприємств і підрядних організацій. Варто зазначити, що за рівнем інтелектуального розвитку, освіти, життєвого досвіду та колом інтересів особи, які вчиняють кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель, безумовно, можна вважати одними з найбільш «інтелектуальних» злочинців, оскільки більшість з них має вищу освіту.

Висновки. Таким чином, слід зазначити, що кримінальні правопорушення в сфері публічних закупівель слід розглядати як дії, що становлять загрозу для суспільства, оскільки вони передбачають нецільове використання державних (бюджетних) коштів під час проведення закупівель. Такі дії можуть проявлятися через шахрайство, зловживання службовим становищем, корупційні дії та інші правопорушення, визначені КК України. Основною метою кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель є незаконне збагачення, яке можуть здійснювати як представники замовника, так і учасники закупівельного процесу. Мотив у цьому випадку виступає як певний

імпульс, спонукання та усвідомлення цілей, які переслідує злочинець. Це є чіткою вольовою та емоційною орієнтацією особи на досягнення бажаного результату, що виникає під час підготовки та вчинення кримінального правопорушення, і визначає мету, з якою це правопорушення вчиняється.

Основною характеристикою мотиву та мети кримінальних правопорушень є те, що їх слід встановлювати лише в тих випадках, коли це прямо зазначено в законодавстві або коли вони очевидно впливають із суті правопорушення. Проблема мотивації злочинної поведінки традиційно вважається однією з найважливіших у кримінально-правових науках. Щодо кримінальних правопорушень, пов'язаних із публічними закупівлями, їх мотиви мають значну завуальованість. Це створює численні труднощі у визначенні внутрішніх мотивів злочинної поведінки та у кваліфікації правопорушень. Коли мова йде про мотиви кримінальних правопорушень у сфері публічних закупівель, зазвичай асоціюємо їх з такими категоріями, як пристрасть, прагнення до наживи, особиста вигода, жадібність тощо. Поняття вини в кримінальному провадженні включає не лише її наявність як теоретичну основу, а й визнання та доведення в судовому порядку. Як зазначається, «ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні кримінального правопорушення і має бути виправданим, якщо сторона обвинувачення не доведе винуватість особи поза розумним сумнівом». Кримінальні правопорушення в сфері публічних закупівель мають свої особливості, які впливають на складності визначення вини суб'єктів таких правопорушень. Тому все частіше порушники тендерного законодавства намагаються уникнути відповідальності, перекладаючи свою провину на інших, підлеглих або вищестоящих службових осіб.

Що стосується кримінологічної характеристики особи злочинця, що вчиняє кримінальні правопорушення у сфері публічних закупівель, то потрібно зазначити, що аналізуючи матеріали кримінальних проваджень, пов'язаних із нецільовим використанням бюджетних коштів, дає можливість визначити, що більшість кримінальних правопорушень вчиняються чоловіками, хоча жінки також становлять значну частину правопорушників (приблизно 43,5%). Усі ці особи є громадянами України, з яких 81,7% – українці, а 18,3% – іноземці. Близько 94,2% правопорушників мають вищу освіту, тоді як лише 5,8% – професійно-технічну або середньо-спеціальну. Щодо сімейного стану, 74,5% осіб перебувають у шлюбі. 82,9% з них не мали судимостей, а у 17,1% судимість була знята або погашена. Більшість правопорушників отримали відповідну фахову освіту та вже мають певний матеріальний і службовий статус. Згідно зі статистичними даними, віковий розподіл осіб, які вчиняють такі кримінальні правопорушення, виглядає наступним чином: 13,7% – у віці 29–39 років; 39,1% – 40–54 роки; 33,9% – 55–59 років; 10,2% – 60 років і старше.

Література:

1. Антонюк Н. О. Кримінальна відповідальність за заподіяння майнової шкоди шляхом обману або зловживання довірою : монографія. Львів, 2008. 216 с.
2. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
3. Оврамець Ю. Поняття та сутність «публічних закупівель» в адміністративному праві України. *Journals.Nubip*. 2022. С. 187–199.
4. Чернявський С. С., Василичук В. І., Вознюк А. А. Розслідування нецільового використання бюджетних коштів : метод. реком. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2015. 89 с.

5. Нікітін Д. Ю. Кримінологічна характеристика та запобігання нецільовому використанню бюджетних коштів, здійснення видатків бюджету чи надання кредитів з бюджету без встановлених бюджетних призначень або з їх перевищенням: дис. канд. юрид. наук : 12.00.08. Ірпінь, 2021. 289 с.
6. Чередарчук А. М. Кримінально-правове забезпечення охорони публічних закупівель: дис. канд. юрид. наук: 12.00.08. Івано-Франківськ, 2021. 206 с.
7. Шиян О. Ю. Проблема нецільового використання бюджетних коштів з корисливих мотивів. *Юридична наука (Juridical science)*. 2017. № 5 (71). С. 168–177.
8. Тихонова О. В. Кримінальна відповідальність за порушення законодавства про бюджетну систему України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.08. Київ, 2009. 220 с.
9. Кримінологія: підручник / за заг. ред. І. Г. Богатирьова, В. В. Топчія. Київ: ВД Дакор. 2018. 352 с.
10. Меденцев А. М. Розслідування злочинів, що вчиняються у сфері державних закупівель: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса, 2015. 258 с.
11. Кальман О. Г. Злочинність у сфері економіки України: теоретичні та прикладні проблеми попередження: дис. докт. юрид. наук : 12.00.08. Х., 2004. 431 с.
12. Одуха М. В. Поняття та зміст публічного адміністрування публічних закупівель в Україні. *Юридичний бюлетень*. 2022. Вип. 26. С. 162–171.

Sokolov D. Criminological characteristics of the person of a criminal who commits criminal offenses in the field of public procurement

Summary. The article provides a criminological description of the personality of a criminal who commits criminal offenses in the field of public procurement. It is noted that this type of offense should be considered as actions that pose a threat to society, since they involve the misuse of public funds during public procurement. Such actions may manifest themselves in the form of fraud, embezzlement, embezzlement of property or taking possession of it through abuse of official position, corrupt actions in the field of official activities, and other offenses.

The characteristics of the criminal are of great importance, since the personal traits of the individual influence not only the choice of criminal activity, but also the methods of committing criminal offenses, as well as the time, place and circumstances of their commission.

In addition, the characteristics of the person committing criminal offenses in the field of public procurement must be taken into account when detecting and stopping criminal activity. Therefore, all preventive activities are focused on the person of the criminal.

Behavior is an important indicator of the level of socialization of an individual, as it demonstrates the extent to which a person's actions correspond to customs, traditions, religious norms, moral principles, and legal norms that operate in a particular social environment at a specific period of time.

It has been established that one of the main characteristics of a criminal is personal characteristics, namely the motive and goals of criminal offenses. The main goal of criminal offenses in this area is illegal enrichment, which can be carried out by both representatives of the customer and participants in the procurement process. The motive in this case acts as a certain impulse, encouragement and awareness of the goals pursued by the criminal, which is a clear volitional and emotional orientation of a person to achieve the desired result that arises during the preparation and commission of a criminal offense, and determines the purpose for which this offense is committed.

Key words: identity of the criminal, public procurement, criminal offense, criminological characteristics, motive, goal, guilt.